

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci navrhovatelů **a) P. G., b) S. P.**, proti odpůrkyni **Okrskové volební komisi Přední Výtoň**, se sídlem Přední Výtoň 30, v řízení o námitce podjatosti vznesené odpůrkyní ve věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 10 A 176/2015,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Českých Budějovicích **JUDr. Věra Balejová** **není vyloučena** z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 10 A 176/2015.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhy ze dne 5. 10. 2015 se navrhovatelé a) a b) domáhají rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále „krajský soud“) o neplatnosti voleb do zastupitelstva obce Přední Výtoň konaných dne 26. 9. 2015. Důvodem návrhu je přesvědčení navrhovatelů, že podobně jako v případě neplatných voleb konaných v Přední Výtoni dne 14. 3. 2015, došlo i nyní k ovlivnění voleb tím, že se k trvalému pobytu v obci přihlásily osoby, které k ní nemají příslušné vazby. Usnesením krajského soudu ze dne 8. 10. 2015, č. j. 10 A 177/2015 – 14, došlo ke spojení souvisejících řízení navrhovatelů a oba návrhy jsou nyní projednávány pod sp. zn. 10 A 176/2015.

Podáním ze dne 9. 10. 2015 odpůrkyně podle § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), vznesla námitku podjatosti soudkyně JUDr. Věry Balejové. V námitce uvedla, že je na místě pochybovat o nepodjatosti JUDr. Věry Balejové z důvodu její osobní známosti s navrhovatelem b). Odpůrkyně dodává, že jmenovaná soudkyně se podílela na projednávání a rozhodování v řízení o neplatnosti předchozích voleb v Přední Výtoni, vedeného krajským soudem pod sp. zn. 10 A 60/2015, přičemž svým postojem a chováním měla dát najevo sympatie a náklonnost k navrhovateli b). Podle odpůrkyně nebyl její postoj k účastníkům nestranný, což bylo všem zainteresovaným osobám zřejmé.

Odpůrkyně požaduje, aby věc byla projednána soudcem nezávislým, vůči stranám sporu neutrálním a zachovávajícím rovné postavení stran. Poznává dále, že si je vědoma problémů spojených s prokazováním subjektivních pocitů dané soudkyně, nicméně věří, že právo na spravedlivý proces zvítězí. Má rovněž za to, že by sama soudkyně měla uznat námitku podjatosti za opodstatněnou.

Námítku podjatosti vůči soudkyni podpořila rovněž zvolená zastupitelka a pověřená starostka Regina Houšková, která v podání ze dne 12. 10. 2015 uvedla, že v průběhu jednání vedených ve věci sp. zn. 10 A 60/2015 nabyla dojmu, že JUDr. Věra Balejová nemá stejný přístup ke všem zúčastněným. Mimo jiné poukázala na neověřené informace vztahující se k osobním kontaktům soudkyně s navrhovatelem b) a p. B., a k tomu, že soudkyně měla sdělit výsledek jednání před rozhodnutím ve věci.

Soudkyně JUDr. Věra Balejová se k námitce podjatosti vyjádřila dne 13. 10. 2015. Především uvedla, že se ke všem účastníkům, zvoleným zastupitelům i svědkům chovala stejně. Uvádí, že navrhovatele b) i p. B. spatřila prvně při ústním jednání, v jeho průběhu všichni dostali slovo a mohli vyjádřit svá stanoviska. Dodává, že po skončení jednání již žádného ze jmenovaných neviděla, ani se s nimi nesetkala. Nezná ani nikoho z okolí těchto osob.

Soudkyně JUDr. Věra Balejová připomíná, že v souvislosti s rozhodnutím krajského soudu ve věci sp. zn. 10 A 60/2015 byla kontaktována zástupci médií, jimž odpovídala jen na položené otázky. Zdůrazňuje, že v usnesení ze dne 13. 4. 2015, č. j. 10 A 60/2015 – 95, krajský soud dostatečně objasnil, které důvody jej vedly k vyslovení neplatnosti voleb, přičemž se jednalo o rozhodnutí celého senátu. Podotýká, že nezná nikoho, kdo v Přední Výtoni bydlel či bydlí a obec samu již dlouhou dobu nenavštívila. Ohrazuje se rovněž proti tvrzení, že by výsledek předchozího řízení jakkoli naznačila před vydáním rozhodnutí.

V závěru soudkyně konstatuje, že pouhá skutečnost, že byla v předcházejícím řízení předsedkyní senátu, který o neplatnosti voleb rozhodl, nemůže být důvodem k jejímu vyloučení z jiného řízení o neplatnosti nových voleb, byť ve stejné obci.

Jak ze shora uvedeného vyplývá, krajský soud nyní posuzuje návrh na vyslovení neplatnosti voleb do zastupitelstva obce Přední Výtoň konaných dne 26. 9. 2015 poté, co byly předchozí volby v této obci prohlášeny krajským soudem za neplatné (viz usnesení ze dne 13. 4. 2015, č. j. 10 A 60/2015 – 95). Soudkyně JUDr. Věra Balejová tehdy předsedala senátu krajského soudu, který o neplatnosti předchozích voleb rozhodoval.

Podle § 8 odst. 1 věta první a třetí s. ř. s. „*soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr ke věci, ke účastníkům nebo ke jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem ke vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávání věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*“

Poměr soudce k věci je ve smyslu citovaného ustanovení třeba chápat jako přímý zájem soudce na daném řízení, zejména na jeho výsledku. Vyloučen by byl rovněž soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům pak mohou vedle vztahů příbuzenských a obdobných vzniknout i tehdy, je-li vztah soudce k účastníkům, popř. jejich zástupcům nepatřičný v jiném smyslu, například přátelský či naopak zjevně nepřátelský, případně chování soudce může takový dojem vzbuzovat.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávání věci. Při posuzování námítky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Také podle Ústavního soudu může být vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem

pokračování

na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o ní je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem o osobě soudce vedou. Rozhodnutí o vyloučení soudce vždy představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, (uvedená zásada respektuje zákonem vymezenou věcnou a místní příslušnost soudu [čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod /vyhlášena pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních předpisů/]) a přidělení věci soudci podle rozvrhu práce. Platí však, že k vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, je-li evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srovnej náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, obdobně také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 – 16, všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná na www.nssoud.cz).

Po zvážení všech relevantních okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že v případě řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb konaných v Přední Výtoňi dne 26. 9. 2015 není důvod o nepodjatosti soudkyně JUDr. Věry Balejové pochybovat.

Odpůrkyně spatřuje podjatost soudkyně především v tvrzených vazbách mezi soudkyní a navrhovatelem b) a jejím přístupem k tomuto účastníku v řízení o neplatnosti předchozích voleb (krajským soudem vedeno pod sp. zn. 10 A 60/2015). Nejvyšší správní soud ovšem nepřehlédl, že tvrzení o osobních vazbách mezi soudkyní a navrhovatelem b) je zcela nekonkrétní. Není zřejmé, z jakých poznatků tato tvrzení vycházejí, jak intenzivní by měly tyto vztahy být, za jakých okolností vznikly, popřípadě jakým způsobem by mohly ovlivnit rozhodnutí v předmětné věci. Ani případná povrchní známost uvedených osob by sama o sobě nepřevážila ničím nepochybněnou podřízenost soudkyně Balejové přísným kritériím soudcovského povolání (zejména § 79 až § 83 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů). Teprve nabyli-li by vztah mezi soudkyní a navrhovatelem b) určité intenzity (např. vztah přátelský, rodinný či jinak blízký) musel by zdejší soud zvažovat jeho případný vliv na zachování přirozené schopnosti a zákonné povinnosti soudkyně řešit případ nezájatě. V dané věci však nic nenasvědčuje tomu, že by se o takový případ mohlo jednat. Sama soudkyně jakýkoli vztah k navrhovateli b) popřela a vyloučila i vztah k jiným občanům obce Přední Výtoň. V tomto ohledu nelze opomenout, že námitka podjatosti musí být konkrétní a je nutné, aby obsahovala uchopitelné důvody pro její posouzení. Obecné tvrzení o existenci vztahu soudkyně k účastníku řízení, bez přistoupení dalších indicií, nemůže důvodnost námítky podjatosti soudkyně založit. K obdobnému názoru dospěl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 9. 11. 2004, č. j. Nao 43/2004 – 319, když konstatoval: „*Dovožuje-li účastník řízení podjatost soudce z jeho poměru k blíže určeným fyzickým osobám, aniž by však uvedl, v čem tento poměr spočívá a jakým způsobem souvisí s projednávanou věcí a soudcem, který se na projednávání podílí, vznesená námitka podjatosti není důvodná (§ 8 s. ř. s.).*“

Tvrzení pověřené starostky obce Reginy Houškové, že soudkyně JUDr. Balejová prokázala svou zaujatost tím, že informovala o výsledku řízení o předchozích volbách před vydáním rozhodnutí, má v podstatě stejnou relevanci jako tvrzení o existenci ničím nepodloženého vztahu soudkyně k navrhovateli b). Sama Regina Houšková uvedla, že se jedná o informace neověřené, a tudíž se i zde uplatní shora uvedené závěry. Soudkyně Balejová tyto „zvěsti“ striktně popírá a logicky takovou námitku vyvrací poukazem na nepochybnou skutečnost, že nerozhodovala sama, nýbrž se jednalo o rozhodnutí tříčlenného senátu krajského soudu.

Nejvyšší správní soud poukazuje na výše citované ustanovení § 8 odst. 1 věta třetí s. ř. s., z něhož se podává, že důvodem k vyloučení soudce nemohou být okolnosti, které spočívají v jeho rozhodování v jiných věcech. Důvodem k vyloučení soudkyně JUDr. Věry Balejové z projednávání a rozhodnutí věci vedené pod sp. zn. 10 A 176/2015 proto zásadně nemůže být ani její rozhodování ve věci vedené krajským soudem pod sp. zn. 10 A 60/2015, v níž bylo vydáno rozhodnutí o neplatnosti předchozích voleb v téže obci.

Nejvyšší správní soud přitom zdůrazňuje, že v nyní projednávané věci není žádným způsobem oprávněn přezkoumávat postup, jakým bylo prováděno dokazování či vedeno jednání v řízení sp. zn. 10 A 60/2015. Nicméně v obecné rovině lze poznamenat následující. Pokud by odpůrkyně, respektive sama pověřená starostka obce nesouhlasily s tehdejší postupem soudu, měly proti němu brojit v rámci daného řízení a za využití příslušných procesních institutů. Z posuzované námitky podjatosti rozhodně nevyplývá a nelze na to ani usuzovat z dalších skutečností, že by ze strany odpůrkyně v předcházejícím řízení existoval jakýkoli náznak nespokojenosti s nerovným přístupem soudkyně k různým účastníkům nebo svědkům, respektive jakékoli „protěžování“ navrhovatele b) ze strany jmenované soudkyně. V předložených stanoviscích se nic takového neuvádí a Nejvyšší správní soud to nezjistil ani z příslušného spisu krajského soudu. Protokol z jednání soudu naopak svědčí o profesionálním přístupu soudkyně, tedy v postavení předsedkyně senátu. Dostatečný prostor dostaly k vyjádření všechny strany sporu a věcně byly vedeny i všechny výslechy svědků. To vše za ztížené situace způsobené poměrně krátkou lhůtou, do které by mělo být o neplatnosti voleb rozhodnuto (viz § 90 odst. 3 s. ř. s.). Abstraktní a ničím nepodložené tvrzení odpůrkyně o nerovném zacházení s účastníky, které nebylo podepřeno žádnou relevantní skutečností, tedy rozhodně nepředstavuje žádný zákonem předvídaný důvod k vyloučení soudkyně JUDr. Balejové z projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 10 A 176/2015.

Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že v projednávané věci nebyly naplněny podmínky § 8 odst. 1, s. ř. s., a proto podle § 8 odst. 5 věta pátá s. ř. s. rozhodl tak, že soudkyně Krajského soudu v Českých Budějovicích JUDr. Věra Balejová není vyloučena z projednávání a rozhodování věci vedené u krajského soudu pod sp. zn. 10 A 176/2015.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2015

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu